

Отримано: 22 лютого 2024 р.

Прорецензовано: 11 березня 2024 р.

Прийнято до друку: 15 березня 2024 р.

e-mail: tetyana.57@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4682-3734>

e-mail: m.zhovnir@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8498-9802>

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-21(89)-207-211

Лещенко Т. О., Жовнір М. М. Імплементація методології предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) у вивчення української мови як іноземної в медичному закладі вищої освіти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 207–211.

УДК: 378.016:811.161.2'243:37.091.3

Лещенко Тетяна Олександрівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Полтавський державний медичний університет
Жовнір Марина Миколаївна,
кандидат філологічних наук,
Полтавський державний медичний університет

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (CLIL) У ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття висвітлює окремі аспекти імплементації предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) у вишівське викладання, зокрема особливості використання його елементів під час навчання української мови іноземних здобувачів освіти, які опановують в Україні медичний фах. Акцентовано на доцільності впровадження педагогічної інноватики й передових європейських технологій у контексті переорієнтації вітчизняних дидактичних стандартів на світові навчально-виховні практики. Узгальнено й деталізовано погляди світових і українських дослідників на суть, специфіку й шляхи послуговування CLIL у контексті викладання іноземних мов, зокрібно й української мови як іноземної. Витлумачено загальні принципи окресленої методики CLIL з оперттям на загальноєвропейський і вітчизняний досвід викладання іноземних мов у вищій школі. Звернено увагу на специфіку застосування предметно-мовного інтегрованого навчання. Крім того, окреслено доцільність його поступової й виваженої імплементації для досягнення окреслених освітніми програмами цілей у підготовці висококваліфікованих спеціалістів-медиків, здатних конкурувати з випускниками європейських вишів у загальному світовому фаховому сегменті. Вирізно й описано способи дієвого дуального алгоритму – поєднання власне лінгвістичних і суто фахових змістових аспектів під час комбінованих занять. Вирізно ключові вектори підготовки до такого роду занять із акцентом на координованості діяльності викладачів-мовників і т'юторів фахових дисциплін.

Ключові слова: предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL), педагогічна інноватика, українська мова як іноземна, іноземний здобувач освіти, медичний виш.

Tetyana Leshchenko,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Poltava State Medical University
Maryna Zhovnir,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Poltava State Medical University

IMPLEMENTATION OF THE CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING (CLIL) INTO UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN THE MEDICAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

The given article highlights main aspects of the implementation of the Content and Language Integrated Learning (CLIL) into the university teaching, in particular, the specifics of the usage of its elements during the teaching of the Ukrainian language as a foreign to foreign students who master the medical profession in Ukraine. The necessity to introduce pedagogical innovations and advanced European technologies in the context of the orientation of domestic didactic standards to global educational practices was emphasized. The views of world and Ukrainian researchers on the essence, specifics and ways of using CLIL in the context of teaching foreign languages, including Ukrainian as a foreign language, was summarized and detailed. General principles of the outlined CLIL methodology were explained with the usage of based European and national experience in the sphere of teaching foreign languages in higher educational establishments. Attention was drawn to the peculiarities of the Content and Language Integrated Learning implementation into language learning in the Ukrainian medical institution of higher education. The advantages its utilizing were indicated and analyzed. In addition, the expediency of its gradual and balanced implementation in order to achieve the goals outlined by the actual educational programs in the training of highly qualified medical specialists capable of competing with graduates of European universities in the general global professional segment was outlined. Methods of an effective dual algorithm were distinguished and described. Combination of linguistic and professional content aspects during combined classes were proposed to use. The key vectors of preparation for this kind of training are highlighted with the emphasis on the coordination of activities of language teachers and tutors of professional disciplines.

Keywords: the Content and Language Integrated Learning (CLIL), pedagogical innovation, Ukrainian as a foreign language, foreign student of education, medical university.

Постановка проблеми. Закономірним наслідком природних і вимушених змін у політичній, соціально-економічній, освітній та культурній сферах стали помітні, а подеколи навіть радикальні трансформації в системі української вищої школи, які спричинили стрімку зміну пріоритетних освітніх завдань, актуальних і продуктивних методів викладання. Безперечно,

попри війну рівень освіти в Україні має відповідати світовим стандартам, а випускники українських закладів вищої освіти мають бути висококваліфікованими й конкурентоспроможними фахівцями певної галузі, зокрібно й медичної: «Кожен ЗВО має виконати надскладне завдання – підготувати спеціаліста, здатного відповідати вимогам сьогодення й конкурувати з випускниками світових навчальних закладів у межах єдиної освітньої парадигми» (Лещенко, 2022 : 14).

Без перебільшення можна стверджувати, що сучасні реалії маркують і мовну освіту по-новому. Заняття з української мови як іноземної покликані, як ніколи раніше, адаптувати майбутнього фахівця-медика до іномовного культурного середовища через інтеграцію культури, мови й майбутньої професії. Ключове завдання таких занять – це злагоджена взаємодія учасників навчально-наукової роботи в єдиному кроскультурному середовищі з метою інтеграції знань між усіма суб'єктами навчання. Крім засвоєння мовного матеріалу і відпрацювання навичок його адекватного й коректного застосування в побуті та медичній практиці, увагу сфокусовано на формуванні в іноземних здобувачів освіти здатності здійснювати ефективну фахову й міжкультурну взаємодію.

Видається доцільним поєднання вагомих здобутків традиційної системи навчання і передових технологій, оскільки саме дидактична інновація враховує інтереси й потреби кожного здобувача освіти, сприяє розширенню простору реалізації знань і творчого потенціалу. Упровадження активних методів навчання забезпечує здатність адаптуватися в новому колективі, формує вміння керувати своєю діяльністю і часом, а також вправність у формулюванні й словесненні ідей, допомагає виконувати складні завдання, готувати й презентувати проєкти українською мовою. Предметно-інтегроване мовне навчання (далі – CLIL) вважаємо однією з продуктивних сучасних освітніх технологій, яка дозволяє досягти поставленої мети швидко й ефективно.

Попри те, що систематична апеляція до цієї технології чи її окремих елементів дає змогу інтенсифікувати процес розуміння, засвоєння і творчого застосування знань при виконанні практичних завдань, підвищує мотивацію і залученість здобувачів освіти до розв'язання обговорюваних проблем, що створює емоційний стимул до подальшої пошукової активності, а отже, процес навчання стає більш осмисленим, деякі важливі аспекти цієї проблеми донині лишаються не вивченими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній методологічній науці технологія CLIL досі не знайшла достатнього висвітлення. У цілому питання, пов'язані зі становленням, розвитком і обґрунтуванням доцільності використання CLIL в освітньому процесі під час вивчення іноземних мов досить ґрунтовно описано в науковому доробку саме зарубіжних дослідників (К. Бейкер, Д. Койл, Ф. Дженезі, Ф. Худ, Д. Марш, П. Мехісто, М. Хесус Фрігос, У. Джесснер). Теоретико-методологічне підґрунтя, сформоване в їхніх працях, переконує в тому, що технологія CLIL може бути дієвою і перспективною у вітчизняному освітньому дискурсі, передовсім у сфері навчання іноземних мов в Україні, зокрема, на наше глибоке переконання, й української мови як іноземної.

Усвідомивши це, зверталися до окресленої проблематики й вітчизняні фахівці та фахівчині дидактичної сфери (І. Білецька, А. Бузовський, В. Гаманюк, Т. Максимчук, О. Петрушкова, О. Попадинець, Ю. Руднік, В. Солощенко, О. Старик, О. Тарнопольський, В. Устименко, О. Ходаковська, О. Щербакова, І. Якушенко тощо). Результати їхніх наукових пошуків доповнюють і поглиблюють здобуток європейських педагогів, які розглядають предметно-мовне навчання як дієвий механізм оволодіння й іноземною мовою, і професійними навичками. Вітчизняні науковці демонструють здатність забезпечити надійною концептуальною базою майбутні наукові розвідки, утім у їхніх дослідженнях матеріал простудійовано дотично до інших дидактичних тем і проблем, зокрібно акцентовано на шляхах упровадження CLIL в актуальний навчальний простір України, подеколи з апеляцією до досвіду й практики інших європейських країн. Розглянуто також доцільність імплементації цієї методики під час вивчення практичного курсу іноземної мови студентами різних спеціальностей і вишів України (Т. Максимчук, В. Пантелєєв, О. Попадинець, О. Стрик, Ю. Руднік).

Аналіз праць із вітчизняної проблематики, дотичної до технології CLIL, теоретичних і практичних аспектів розгляду ключових моментів, увиразнив тенденцію до багатоаспектного студіювання предметно-мовного підходу до вивчення іноземних мов і засвідчив те, що у вітчизняній мовознавчій науці немає цілісної монографічної праці, яка б містила багатомірний опис такого навчання іноземної мови в контексті традицій і новацій, які натеper переживає українська вища освіта, – фіксуємо численні лакуни, які потребують заповнення.

Приміром, необхідно глибше проаналізувати особливості засвоєння студентами алгоритму певної навчальної діяльності, що відбувається при інтеграції дидактичних аспектів, які, на наш погляд, не менш важливі для їхнього особистісного і професійного зростання, ніж опанування змісту самої дисципліни, основних мовних правил, винятків, норм і компетенцій. На часі дослідження особливостей створення алгоритму вивчення тієї чи тієї іноземної мови з оперттям на ключові елементи предметно-мовного навчання, дослідження його стрижневих характеристик, які з певних причин не були інтерпретовані й параметризовані з погляду вітчизняної дидактичної парадигми.

Мета пропонованої праці – проаналізувати ключові аспекти вивчення української мови як іноземної на засадах предметно-мовного інтегрованого навчання.

Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**: 1) з'ясувати стан вивчення предметно-мовного інтегрованого навчання й узагальнити погляди українських і зарубіжних учених на нього; 2) вирізнити й узагальнити переваги й особливості імплементації предметно-мовного інтегрованого навчання під час вивчення української мови як іноземної в медичному закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. З огляду на стрімку глобалізацію, одним із ефективних підходів до навчання здобувачів освіти, зокрема й іноземних, предметного знання іноземною мовою стало предметно-мовне інтегроване навчання (Content and Language Integrated Learning / CLIL). Ученими такий підхід тлумачиться своєрідним дидактичним переплетенням технологій, за якого іноземна мова використовується для вивчення й викладання – як мова і зміст. Термін CLIL уживають у навчальному контексті на позначення нової дієвої методики послугоування іноземною мовою, суть якої полягає в застосуванні іноземної мови як засобу, інструменту вивчення інших освітніх компонентів. Попри тривалу практику експериментів із предметно-мовним вивченням різних іноземних мов, процес вивчення особливостей CLIL із їх екстраполяцією на конкретну дисципліну триває і нині.

Такий підхід до викладання мов також розвинувся як відповідь на бажання Європи стати найбільш конкурентоспроможною ланкою з позиції її економіки, і освітніх стандартів (Марш, 2002). Адже CLIL допомагає підготувати студентів до того, щоб вони були гнучкими й виваженими професіоналами, які можуть адаптуватися до різноманітних, непередбачуваних та навіть край складних повсякденних і фахових ситуацій, з якими вони зіштовхуються у своїй соціальній і професійній діяльності. Перед основоположниками предметно-мовного навчання було окреслено надзавдання – формування успішних громадян, здатних забезпечити вагомий внесок у розвиток і процвітання суспільства: «Ми всі беремо участь у швидкому зростанні «суспільства знань» із його далекосяжними наслідками не лише для «тут і зараз», а й для нашої майбутньої робочої сили й освічених громадян» (Койл, 2007 : 172).

У цьому руслі CLIL входить до переліку найбільш популярних і впливових технологій Європейського простору вищої освіти сучасності, насамперед завдяки дуальній спрямованості. Це інноваційний підхід до викладання іноземної мови, а його мета – осучаснити експериментальні, орієнтовані на здобувача освіти методики, зокрема підходи, що ґрунтуються на завданнях, при цьому надаючи викладанню мови глибшої автентичності та створюючи навчальне середовище, адекватніше сучасним педагогічним принципам, аніж традиційним.

Так, у працях Ф. Болла, присвячених питанням викладання іноземних мов іншими мовами, зауважено: «CLIL є потужним засобом отримання знань, оскільки поєднує предмет і мову воедино» (Болл, 2009: 2). Відомий у Європі та світі дослідник багатомовності К. Бейкер зазначає, що навчання за принципом CLIL набагато ефективніше, ніж тривіальне вивчення мови як системи, бо характеризується: 1) високою інтенсивністю формування мовних умінь із виучуваної іноземної мови завдяки інтегрованому змісту немовного предмета; 2) гарантією, що здобувачі освіти набувають компетентності з іноземної мови на академічному рівні, а не лише на рівні спілкування в соціумі; 3) економією навчального часу завдяки інтеграції навчання мови і предметного змісту; 4) постійною наявністю потреби в комунікації виучуваною мовою для реалізації завдань, поставлених курикулумом (Бейкер, 2011 : 246).

Українцям цінним вважаємо те, що фундатори CLIL-технології не лише запропонували, а й детально обґрунтували модель чотирьох С (content, cognition, communication, culture), відповідно до положень якої під час предметно-мовного навчання охоплено чотири аспекти вивчення мови: засвоєння змісту певної фахової галузі (content); пізнання соціокультурного аспекту, який корелює з нею (culture); активізація когнітивних процесів учнів (cognition); формування / розвиток іншомовної комунікації дотично до тематики й конкретної галузі знань (communication) (Marsh, 2001; Coyle, 2007; Wolff, 2003).

Загальні тенденції сучасного українського освітнього середовища, передовсім прагнення ефективно підготувати висококваліфікованого спеціаліста, перші теоретичні й практичні набутки в галузі впровадження з цією метою предметно-мовного інтегрованого навчання в межах актуального європейського освітнього континууму употужнюють теорію CLIL і уможливають розширення меж наукового студіювання. Умотивованими є спроби вітчизняних дослідників долучитися до цієї проблематики.

Так, українська дослідниця Л. Мовчан студіює CLIL у контексті навчання іноземної мови в Європі та зазначає: «Неабиякою популярністю користується так зване контекстно-мовне інтегроване навчання (Content and Language Integrated Learning (CLIL)), що у шведській аббревіатурі має назву SPRINT. Суть методу SPRINT полягає у вивченні немовних предметів засобами іноземної мови, в основному англійської. Таким чином, іноземна мова стає не лише засобом, а й предметом навчання» (Мовчан, 2011 : 217). Як відомо, нині CLIL широко використовують у країнах Західної Європи (Бельгія, Франція, Німеччина і т.д.), а також у Польщі, Латвії, Естонії, Фінляндії, Італії, Чехії. А в Болгарії методику CLIL упроваджують уже близько 50 років.

У праці О. Пасічника зафіксовано міркування щодо мети впровадження предметно-мовного інтегрованого навчання в освіту: «Вважаємо, що в основі визначення дидактичних цілей мають бути покладені такі параметри (за D. Coyle): 1) оволодіння змістом певної предметної галузі; 2) стимулювання іншомовної комунікації в межах конкретної тематики й галузі знань; 3) формування соціокультурних компетентностей учнів. Окремо можемо додати – сприяння допрофільній підготовці та професійному самовизначенню учнів (Пасічник, 2023 : 136). Погоджуємося з автором, адже за умови правильно організованого мовного і фахового навчального середовища, воно скероване на розвиток когнітивних здібностей здобувачів освіти, а також на формування в них усвідомленого ставлення до трансльованої викладачами професійно-значущої інформації засобами іноземної мови.

У низці наукових праць українських педагогів представлено міркування щодо переваг і загального позитивного впливу розширення популярності технології CLIL серед представників сучасного вітчизняного дидактичного континууму. Причому, на думку О. Ходаковської, «Перевагами залучення предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) є виховання кроскультурної свідомості, урахування вимог глобалізації, розвиток і вдосконалення мовних компетенцій, фахове спрямування, а також підвищення мотивації студентів» (Ходаковська, 2016 : 65). Суголосні думки фіксуємо в доробку дослідниці Н. Євтушенко, яка переконана, що «Цей метод надає можливості для змістовної взаємодії й активного навчання, використання навичок спілкування і грамотності, формування предметної та мовної компетенцій» (Євтушенко, 2021 : 46). Детально описують присутні переваги CLIL дослідниці Л. Халявка-Васильєва і О. Жданова-Неділько: «До переваг використання інноваційного предметно-мовного інтегрованого навчання в педагогічному закладі вищої освіти відносимо: спілкування студентів іноземною мовою під час заняття; поглиблення знань студентів щодо культури країни, мова якої вивчається; засвоєння професійної термінології рідною та іноземною мовою; удосконалення мовленнєвих навичок студентів; підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов; підготовка студентів до подальшого навчання і/або професійної діяльності в Україні та/або за кордоном» (Халявка-Васильєва, 2022 : 109).

Не оминули педагоги увагою і вкрай важливі аспекти, зокрема те, у чому полягають своєрідність розглядуваної методики та її основні особливості в порівнянні з традиційним вивченням іноземної мови. «Головна відмінність методики загальної англійської мови від методики CLIL полягає в тому, що перша передбачає вивчення граматичних правил і лексики, відпрацьовує навички письма та читання. Відмінною рисою методики CLIL є її комплексний підхід до змісту предмета та мови», – висновує Г. Максимович (Максимович, 2023 : 2020).

Зважаючи на всі висловлені міркування, зауважуємо, що адекватне впровадження методики проблемно-мовного інтегрованого навчання у навчальний процес медичного закладу вищої освіти визначається кількома ключовими векторами, зокрема інтеграцією мовних і профільних дисциплін, опертям на іноземну (українську) мову під час викладання фахових предметів і засвоєння / поглиблення знань із профільних предметів з активним залученням української мови як іноземної.

Імплементація CLIL у практику навчання іноземних мов у вищих школах західних країн засвідчує, що вимоги до рівня володіння іноземною мовою за останні десятиліття суттєво зросли – нині недостатньо вміти спілкуватися мовою лише в типових ситуаціях комунікативної взаємодії з представниками інших культур. Натомість акцент зміщується на підготовку особистості, готової до використання мови в широкому спектрі контекстів, які значно виходять за межі побутової тематики. Фактично ми спостерігаємо утвердження тенденції до врахування пізнавальних запитів особистості з метою підготовки майбутнього фахівця, готового до взаємодії з представниками інших культур задля розв'язання складних проблем. Для її досягнення доцільно обирати саме предметно-мовне інтегроване навчання.

Для ефективного викладання курсу фахової української мови як іноземної іноземним здобувачам освіти, майбутнім стоматологам / медикам, із використанням методики CLIL необхідно знати рівень загальної мовної підготовки кожного. На цьому етапі студенти мають вільно сприймати мову викладача, оперувати базовими лексичними одиницями і граматичними конструкціями, володіти системою ключових фахових термінів та вміти ними послуговатися за потреби. Крім того, мають бути сформовані базові навички нормативного письма українською мовою.

В осередді комбінованого заняття – виучування фахового предмета із залученням української професійної інформації. Із традиційних граматичних конструкцій і лексем акценти зміщено на засвоєння змісту фахової навчальної дисципліни, але тією мовою, яка зараз вивчається як іноземна, тобто українською. Необхідно пам'ятати, що розглядувана методика націлена, головним чином, на навчання безпосередньо іноземної мови, при цьому змістові аспекти відіграють другорядну роль. CLIL має амбівалентну спрямованість і на спеціальний контент, і на іноземну мову: завдання викладача-словесника навчити мови для її практичної реалізації у фаховому дискурсі.

Ще один дієвий спосіб полягає в тому, що під час навчання української мови як іноземної студенти мають навчатися з використанням матеріалів, релевантних тим спеціальним дисциплінам, які вони опановують у контексті освоєння професії. Вони мають бути створені спільним зусиллям викладачів мовних і профільних кафедр вишу. Завдяки налагодженій міждисциплінарній взаємодії можна досягнути центральну концепцію CLIL, тобто використання іноземної мови, зокрібно й української мови як іноземної, і для комунікації, і для вивчення предметно-орієнтованого контенту. Така співпраця певною мірою ускладнена в традиційних умовах вищої школи, бо необхідні наявність кваліфікованих науково-педагогічних працівників задля продуктивної міжпредметної взаємодії, мобільний розклад за різними освітньо-професійними програмами задля впровадження CLIL та ін. (цю проблему достатньо висвітлено в працях М. Аллен, А. Бонне, Д. Греддол, Л. Коллінз), але вона становить основу міждисциплінарного співробітництва, яке активно розвивається ще з ХХ століття.

Цікавим і перспективним видається проєктний підхід: іноземні здобувачі освіти отримують завдання, вчать аналізувати, розв'язувати й обговорювати фахові медичні проблеми українською мовою. Для успішної реалізації необхідною умовою вважаємо тісну взаємодію викладачів медичних дисциплін і викладачів української мови, які за такої моделі стають тьюторами, що організують навчання в мінігрупах. Важливо, що під час виконання навчальних проєктних завдань у малих групах здобувачі освіти невимушено, плавно і вмотивовано переходять до вивчення української мови за професійним спрямуванням, а отже, під наглядом викладачів ефективно застосовують дуальну методику, інтегруючи обидва компоненти – мовний і фаховий.

За таких умов уповні враховано ті знання й навички кожного здобувача освіти, які пов'язані з конкретними елементами його фахового навчання; відстежуються специфіка й важливість міжпредметних контактів; розвивається культура фахового мовлення; формується звичка принагідного послугоування базовими мовними кліше і фразами, які корелюють із основною спеціальністю; посилюється увага до особливостей української культури з метою подальшої кроскультурної взаємодії в межах актуального полікультурного простору – і онлайн, і офлайн.

Для проведення заняття за розглядуваною технологією необхідно зважати на обов'язковість ретельної підготовки і виваженого планування кожного його етапу – від вдалої та методично виправданої комбінації мовної й професійної інформації до креативності в підборі дидактичного матеріалу, поєднання різних видів навчальної активності здобувачів освіти. Тема і зміст практичного заняття мають підпорядковуватися прагненню транслювати студентам нові лінгвістичні знання й відпрацювати професійні навички. При цьому необхідно пам'ятати про важливість самостійного пошуку кожного суб'єкта освітнього процесу.

Наш досвід свідчить, що для того, аби студенти під дидактичною опікою викладачів самостійно формували уявлення про виучувані дисципліни, доцільно долучати й сучасні інформаційно-комунікаційні засоби, мобільні застосунки, ментальні карти, схеми, ілюстрації, хмарини слів, діаграми тощо. У такий спосіб здобувачі освіти відпрацюватимуть поєднання мовних структур і термінів, які ілюструють зміст, із різними за рівнем складності фаховими елементами, потрібними для подальшої професійної комунікації й формування глибоких фахових компетентностей. При цьому створення автентичного мовного середовища невіддільне від формування вмінь міжкультурного спілкування майбутніх лікарів.

Якщо правильно організувати аудиторний час і ретельно спланувати всі етапи, будуть залучені основні види мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання, говоріння й письмо. Використання методики на практичному занятті не лише дає змогу студентам засвоювати нові терміни, розширюючи словниковий запас, а й дозволяє вчитися спілкуватися українською мовою в професійному контексті.

Наш досвід переконує в продуктивності імплементації CLIL і на онлайн- заняттях з української мови як іноземної в медичному ЗВО, які в умовах воєнного стану в Україні стали основною формою провадження навчального процесу. Досягненню комплексної освітньої мети сприяє культивування широкого спектра різних видів навчальних активностей суб'єктів навчального процесу, як-от: пояснення викладача, читання текстів і діалогів, прослуховування тематичних аудіофрагментів, перегляд відеофайлів, обговорення проблемних питань і ситуацій. Завдяки широкому дидактичному спектру розширюється словниковий запас і закладаються основи термінологічного активу. При цьому предметно-мовне навчання передовсім орієнтоване

на розвиток мовленнєвих компетенцій, оскільки на практичних заняттях постійно точаться навчальні дискусії, кожен має можливість висловити власні міркування з того чи того приводу, порівнювати обговорювані факти і явища. Іноземні здобувачі освіти мотивовані й зацікавлені у вивченні української мови як обов'язкового елемента опанування фаховими знаннями.

Отже, CLIL – це інтегрована форма навчання іноземної мови та початкової дисципліни чи кількох із загальної програми професійної підготовки, яка забезпечує створення іншомовного середовища для вивчення іноземної мови. Можемо висновок, що під час вивчення української мови як іноземної методика предметно-мовного інтегрованого навчання реалізується через вивчення мови під час засвоєння базових фахових знань у галузі медицини, зокрема стоматології. Такий підхід уможливує інтеграцію контекстуального змісту, комунікації та кроскультурної взаємодії. CLIL – це не просто навчання мовою, а навчання крізь мову і культуру.

Для успішної реалізації цієї методики необхідно організувати співпрацю фахівців-мовників і викладачів профільних університетських кафедр, які здатні розробити й утілити в життя комбіновані практичні заняття, що стануть своєрідною онлайн / офлайн платформою спілкування здобувачів освіти українською мовою на медичні теми, засвоєння базової фахової термінології, удосконалення навичок говоріння і сприймання інформації, осередком пізнання культури України, мову якої вони вивчають. Закладені основи мовних і професійних компетенцій сприятимуть подальшій інтеграції іноземних здобувачів освіти до світового медичного простору. Продуктивна імплементація сучасної методології CLIL безумовно сприятиме формуванню фахової компетентності майбутнього висококваліфікованого фахівця медичної галузі з одночасним оволодінням ним українською мовою як іноземною, забезпечить усебічний розвиток особистості майбутніх лікарів, активізує бажання надалі вивчати українську мову й український культурний контент у світовому цивілізаційному контексті.

Література:

1. Свтушенко Н. Предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL) у процесі підготовки студентів технічних спеціальностей. *Молодий вчений*. 2021. № 10.1 (98.1). С. 45–48.
2. Лещенко Т. О. Імерсивні технології в мовній освіті: від теорії до практичного впровадження. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 54, т. 2. С. 13–17.
3. Максимович Г. Викладання професійно орієнтованої іноземної мови. *На інтегрованій методичній платформі CLIL: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. 31 березня 2023 р. Київ, НАУ. С. 33–34.
4. Мовчан Л. Використання досвіду Швеції у вітчизняній практиці навчання іноземних мов. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2011. Спец. вип. 7, ч. 2. С. 214–220.
5. Пасічник О. Технологія CLIL як засіб підвищення компетентнісної спрямованості змісту навчання іноземних мов: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Проблеми сучасного підручника*. 2023. № 30. С. 134–148.
6. Халіявка-Васильєва Л. Використання CLIL для вивчення іноземної мови у педагогічному закладі освіти. *Zeszyty naukowe wyższej szkoły technicznej w Katowicach*. 2022. № 15. С. 103–115.
7. Ходалковська О. Особливості методики предметно-мовного інтегрованого навчання. *Modern Communicative Methods of Teaching English : 2016 рік : IVth All Ukrainian Scient. and Methodological Conf.*, 28 жовт. 2016 р. Житомир, 2016. С. 63–67.
8. Baker C. Foundations of Bilingual education and Bilingualism. *Multilingual Matters : Printed in USA*. Copyright 2011. (V-XXI) 498 p.
9. Coyle D. Content and Language Integrated Learning: Towards a Connected Research Agenda for CLIL Pedagogies. *The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 2007. Vol. 10, № 5. P. 543–562.
10. Marsh D. Content and Language Integrated Learning: The European Dimension. *Actions, Trends and Foresight Potential*. URL: <http://europa.eu.int/comm/education/languages/index/html>. (дата звернення 25.02. 2024).
11. Ball P. Does CLIL work?, in D. Hill and P. Alan (eds.), *The Best of Both Worlds?: International Perspectives on CLIL*. Norwich Institute for Language Education, Norwich. 2009. P. 32–43.
12. Wolff D. Integrating language and content in the language classroom: Are transfer of knowledge and of language classroom ensured? *Pratiques et recherches en Centres de langues*. 2003. P. 41–42.

References:

1. Yevtushenko N. Predmetno-movne intehrovane navchannia (CLIL) u protsesi pidhotovky studentiv tekhnichnykh spetsialnostei [Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the process of training students of technical specialties]. *Molodyi vchenyi*. 2021. № 10.1 (98.1). S.45-48.
2. Leshchenko T. O. Imersyivni tekhnolohii v movnii osviti: vid teorii do praktychnoho vprovadzhenia [Immersive technologies in language education: from theory to practical implementation]. *Innovatsiina pedahohika*. 2022. Vyp. 54, t. 2. S. 13–17.
3. Maksymovych H. Vykladannia profesiino oriientovanoi inozemnoi movy [Teaching a professionally oriented foreign language]. *Na intehrovaniii metodychnii platformi CLIL: Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. 31 bereznia 2023 r. Kyiv, NAU. S. 33-34.
4. Movchan L. Vykorystannia dosvidu Shvetsii u vitchyzniani praktytsi navchannia inozemnykh mov [Using Sweden's experience in the domestic practice of teaching foreign languages. Humanization of the educational process]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 2011. Spets. vyp. 7, ch. 2. S. 214-220.
5. Pasichnyk O. Tekhnolohiia CLIL yak zasib pidvyshchennia kompetentnisnoi spriamovanosti zmistu navchannia inozemnykh mov: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniani realii [CLIL technology as a means of increasing the competence orientation of the content of foreign language learning: foreign experience and domestic realities]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*. 2023. № 30. S. 134-148.
6. Khaliavka-Vasyliieva L. Vykorystannia CLIL dlia vyvchennia inozemnoi movy u pedahohichnomu zakladi osvity [Using CLIL to learn a foreign language in a pedagogical educational institution]. *Zeszyty naukowe wyższej szkoły technicznej w Katowicach*. 2022. № 15. S. 103-115.
7. Khodalovska O. Osoblyvosti metodyky predmetno-movnoho intehrovano navchannia [Peculiarities of subject-language integrated teaching methods]. *Modern Communicative Methods of Teaching English : 2016 рік : IVth All Ukrainian Scient. and Methodological Conf.*, 28 zhovt. 2016 r. Zhytomyr, 2016. S. 63-67.
8. Baker C. Foundations of Bilingual education and Bilingualism. *Multilingual Matters : Printed in USA*. Copyright 2011. (V-XXI) 498 p.
9. Coyle D. Content and Language Integrated Learning: Towards a Connected Research Agenda for CLIL Pedagogies. *The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 2007. Vol. 10, № 5. P. 543–562.
10. Marsh D. Content and Language Integrated Learning: The European Dimension. *Actions, Trends and Foresight Potential*. URL: <http://europa.eu.int/comm/education/languages/index/html>. (дата звернення 25.02. 2024).
11. Ball P. Does CLIL work?, in D. Hill and P. Alan (eds.), *The Best of Both Worlds?: International Perspectives on CLIL*. Norwich Institute for Language Education, Norwich. 2009. P. 32–43.
12. Wolff D. Integrating language and content in the language classroom: Are transfer of knowledge and of language classroom ensured? *Pratiques et recherches en Centres de langues*. 2003. P. 41–42.